

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ**

BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ KOORDİNASYON BİRİMİ

İKLİMCİ KAHRAMANIMI ÇİZİYORUM

Proje No: 8034

Lisans Öğrencisi Katılımlı Araştırma Projesi

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü:

Prof. Dr. Esin GÜVEN

Veteriner Fakültesi/Parazitoloji Anabilim Dalı

Araştırmacılar

Dr. Öğr. Ü. Hayrunnisa Mazlumoğlu

Öğr. Gör. Nurhan Akbulut

Öğr. Gör. Mutlu Seven

Öğr. Gör. Elif Önal

Mertcan Avcı

Serhat Saraç

Veli Oğulcan Oğul

Aslan Erdal

İlker İnce

Tortum Myo

Ocak 2020

ERZURUM

ÖNSÖZ

İnsanoğlu, teknolojik gelişmelerin yaşandığı son yüzyılda pek çok yenilik yapmış ve doğal kaynakları hoyratça kullanmıştır. İnsan faaliyetleri sonucunda oluşan ve gelişmişlik ile artış gösteren sera gazı salınımının artması ile atmosferin bileşimi bozulmuş, yeryüzü sıcaklığı ve hava olaylarında değişimler meydana gelmiştir. İklim değişikliği denilen bu farklılaşmalar ile birlikte son yıllarda dünyanın çeşitli yerlerinde kuraklık, seller, kasırgalar, okyanus seviyelerinde yükselme, buzulların erimesi ve bunlara bağlı olarak bazı bitki ve hayvan türlerinin yok olma riski, göç, çok sayıda mal ve can kaybı gibi problemler ortaya çıkmıştır. İklim değişikliği, bütün insanlığın bir sorunudur ve herkesin bu konuda duyarlı olması gerekmektedir.

Kitap kapağı tasarımı kitabın korunması kimliğini yansıtmaya gibi işlevleri taşıyan grafik tasarım ürünüdür. İçeriği yansıtmaya, bilgi verme, dikkat çekme, kitabın boyutunu belirleme gibi özelliklere sahiptir. Tipografik ve görsel öğeler düzenleri, kapak gramajı, sayfaların gramajı, kâğıt kalitesi, cilt payı bilimsel boyutu oluşturur. Kapakta yazar adı, kitap adı, yayınevi adı ve logosu, baskı adedi gibi bilgiler bulunur. Kimi zaman özet niteliğinde alt başlık ve slogan kullanılır. Kapakta özellikle görsel öğeler kullanılması tipografik unsurlarla güçlendirilir. İllüstrasyon tekniği, kolaj tekniği, fotoğraf, bilgisayar tasarımları kullanılan temel tekniklerdir. Estetik unsurlar, temel tasarım teknikleri, plastik değer, renk olgusu kapak tasarımında önemli noktalardır.

Tortum Meslek Yüksekokulu "Ata Çevre ve Tasarım Kulübü" ve "Girişimci Gençlik ve Kariyer Kulübü" tarafından hazırlanan "İklimci Kahramanı Tasarlıyorum" projesi ile Uzundere Atatürk Ortaokulunda eğitim gören öğrencilere iklim değişikliği hakkında bilgi verilmiş ve konunun kalıcılığını sağlamak adına kitap kapağı tasarımı temalı bir workshop yapılmıştır. Projemiz Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmeye uygun görülmüştür (Proje Kodu : FLP-2019-8034).

ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	6
ABSTRACT	7
1. GİRİŞ	8
2. GENEL BİLGİLER	9
3. MATERYAL ve YÖNTEM	10
4. BULGULAR	11
5. TARTIŞMA ve SONUÇ	21
6. KAYNAKLAR	22

ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa No
Şekil 1. “İklimci Kahramanımı Tasarlıyorum” proje afişi	11
Şekil 2. İklim Değişikliği hakkında teorik eğitim	12
Şekil 3. İklim Değişikliği hakkında teorik eğitim	12
Şekil 4. Kitap kapağı tasarımı hakkında verilen teorik eğitim	13
Şekil 5. Kitap kapağı tasarımı hakkında verilen teorik eğitim	13
Şekil 6 İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği	14
Şekil 7. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği	14
Şekil 8. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği	15
Şekil 9. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği	15
Şekil 10. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği	16
Şekil 11. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği	16
Şekil 12. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği	17
Şekil 13. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği	17
Şekil 14. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği	18
Şekil 15. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği	18
Şekil 16. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği	19
Şekil 17. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği	19
Şekil 18. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği	20
Şekil 19. Atatürk Ortaokulu kütüphanesine kitap hediyesi	20

ÖZET

"İklimci Kahramanı Çiziyorum" projesi kapsamında, dezavantajlı bölge olarak nitelendirilebilecek Erzurum Uzundere ilçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Atatürk Ortaokulunda Okulunda eğitim gören 6. Sınıf öğrencilerine, iklim değişikliğinin temel nedenlerinden olan "Fosil Yakıtlar ve Zararları" ve iklim değişikliğine neden olan insan faktörlerinin bir ölçüsü olarak nitelendirebileceğimiz "Karbon Ayak İzi" hakkında bilinçlendirme amaçlı tematik bir eğitim düzenlenmiştir. Bu proje ile hedef kitle ve biraraya getirilen eğitim yöntemleri açısından özgün bir değere sahip olan uygulama sonrasında, minik öğrencilerin fosil yakıtlar ve zararları, karbon ayak izi ve kitap kapağı tasarımının önemi hakkında farkındalık kazandırılmıştır. Bilindiği üzere fosil yakıtlar ısınma, ulaşım, elektrik üretimi gibi birçok alanda kullanılmaktadır. Enerji elde etmek için yaygın bir şekilde kullanılan fosil yakıtların yararının yanında başta çevre kirliliği olmak üzere birçok zararı da vardır. Birçoğumuz için yeni bir kavram olan karbon ayak izi ise insan faaliyeti sonucunda karbon bazında çevreye verdiğimiz zararın bir ölçüsüdür.

Fosil yakıtların çevreye verdiği zarar ve bireysel olarak karbon ayak izinin azaltılmasının gerekliliği konusunda öğrenciler bilinçlendirilmiştir. "İklim Değişikliği" ifadesi ile onları tanıştırmak için görsellerle zenginleştirilmiş, hedef kitle yaş grubuna uygun bir şekilde hazırlanmış slaytlarla desteklenmiş kısa bir teorik eğitim verilmiştir. Teorik eğitimin ardından bilgilerin kalıcılığını arttırmak ve öğrencilere keyifli bir deneyim yaşatmak için kitap kapağı tasarımına dayalı bir workshop düzenlenmiştir. Bu proje, Atatürk Üniversitesi Tortum Meslek Yüksekokulu öğretim elemanlarından Dr. Öğr. Üyesi Hayrunnisa Mazlumoglu, Öğr. Gör. Mutlu Seven, Öğr. Gör. Nurhan Akbulut, Öğr. Gör. Elif Önal koordinatörlüğünde "Ata Çevre ve Tasarım Kulübü" ve "Girişimci Gençlik ve Kariyer Kulübü" üyeleri üniversite gençleri tarafından organize edilip ve yönetilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fosil Yakıtlar, Fosil Yakıtların Zararları, Karbon Ayak İzi, Kitap Kapağı Tasarımı, Kültürel Isınma, İklim Değişikliği, Yatılı Bölge Okulu Öğrencisi, Dezavantajlı Bölge, Gönüllülük.

ABSTRACT

As a measure of "Fossil Fuels and Losses", which is one of the main causes of climate change, for 6th grade students studying at Atatürk Secondary School, which is a part of the Erzurum Uzundere District National Education Directorate, which can be described as a disadvantaged region within the scope of the "I Draw My Climate Hero" project. A thematic training was organized to raise awareness about the "Carbon Footprint" that we can describe. With this project, after the application, which has a unique value in terms of target audience and the educational methods brought together, awareness of the importance of the fossil fuels and harms, carbon footprint and book cover design of the little students has been gained. As it is known, fossil fuels are used in many areas such as heating, transportation and electricity generation. In addition to the benefits of fossil fuels, which are widely used to obtain energy, there are many damages, especially environmental pollution. The carbon footprint, which is a new concept for many of us, is a measure of the environmental damage we have caused to the environment as a result of human activity.

Students were made aware of the harm caused by fossil fuels to the environment and the necessity of reducing their carbon footprint individually. A short theoretical training was provided to introduce them with the expression "Climate Change", supported with slides prepared in accordance with the target audience age group, and a workshop based on the book cover design was organized to increase the permanence of the information and provide a pleasant experience for the students. This project is under the coordination of "Ata Environment and Design Club" and "Entrepreneur Youth" under the coordination of Dr. Lecturer Hayrunnisa Mazlumoğlu, one of the lecturers of Atatürk University Tortum Vocational School, Lecturer Mutlu Seven, Lecturer Nurhan Akbulut, Lecturer Elif Önal. and Career Club members are organized and managed by university youth.

Keywords: Fossil Fuels, Harms of Fossil Fuels, Carbon Footprint, Book Cover Design, Cultural Warming, Climate Change, Boarding School School Student, Disadvantaged Zone, Volunteering

1. GİRİŞ

İnsanoğlu, teknolojik gelişmelerin yaşandığı son yüzyılda pek çok yenilik yapmış ve doğal kaynakları hoyratça kullanmıştır. İnsan faaliyetleri sonucunda oluşan ve gelişmişlik ile artış gösteren sera gazı salınımının artması ile atmosferin bileşimi bozulmuş, yeryüzü sıcaklığı ve hava olaylarında değişimler meydana gelmiştir. İklim değişikliği denilen bu farklılaşmalar ile birlikte son yıllarda dünyanın çeşitli yerlerinde kuraklık, seller, kasırgalar, okyanus seviyelerinde yükselme, buzulların erimesi ve bunlara bağlı olarak bazı bitki ve hayvan türlerinin yok olma riski, göç, çok sayıda mal ve can kaybı gibi problemler ortaya çıkmıştır. İklim değişikliği, bütün insanlığın bir sorunudur ve herkesin bu konuda duyarlı olması gerekmektedir.

Kitap kapağı tasarımı kitabın konusu ve başlığı kadar önemlidir. Belirli baskı kuralları dışında, kitap kapağı tasarımı için kesin ölçütler yoktur. Kapak tasarımı noktasında tasarımcı tamamen özgürdür. Kapak tasarımı her şeyden önce tasarım becerisi gerektirir. Kitap konusu ile kitap kapağı arasında mutlaka bir ilişki olması gerekir. Çünkü kitap kapağı kitabın özeti ve bir nevi reklamı niteliğindedir. Kitap kapağına bakıldığında, hem kitabın içeriğini yansıtmalı hem de okuyucunun ilgisini çekmelidir. Bu doğrudan kitabın satışına da etki eden bir unsurdur. Çocuk kitapları açısından da tasarım oldukça etki etmektedir. Çocuklar kitap alırken özellikle kapak tasarımına odaklanır. Dikkat çekici unsurlar (renk, boyut, karakterler, yazı fontları vb.) merak uyandırma yönüyle çocukların tercihlerini belirlemektedir.

Tasarımlar yapılırken pek çok üretim tekniğinden faydalanılabilir. İllüstrasyon, bilgisayar destekli tasarım, fotoğraf, çeşitli baskı yöntemleri ve boyama teknikleriyle çalışma yapılabilir. Genellikle profesyonel tasarımcılar tarafından gerçekleştirilen bu tip sanatsal üretimler aynı zamanda çeşitli faaliyetlerde de kendisine yer bulur. Temel eğitimden yükseköğrenime kadar geniş bir yelpazeye hitap etmektedir.

Sanatsal becerilerin gelişimi bağlamında, bir üst dil olarak tasarımın büyük önemi bulunmaktadır. Çözüm üretme, anlamlandırma, hayal kurma, kendini somut ya da soyut kavramlarla ifade edebilme gibi pek çok bilişsel ve duygusal alanda geliştirme imkanı sunar. Fiziksel açıdan da küçük kas motor gelişimine bu tür etkinliklerin katkısı söz konusudur.

Yaşamın temel koşulu olan çevrenin korunması ancak çevresel sorumluluk bilincine sahip vatandaşlar yetiştirmekle yani bu konudaki eğitimle mümkündür. Projenin temel hedefi; belirli sayıdaki ortaokul öğrencilerine iklim değişikliği ve atıkların çevreye olan zararı hakkında eğitimler verip konunun önemini kavramaları sonucu sürdürülebilir bir dünyaya için gerekli tutum ve davranış değişiklikleri sağlamaktır.

Bu proje kapsamında ilkokul 6. sınıf öğrencilerine iklim değişikliği faktörülerinden fosil yakıtlar ve karbon ayak izi anlatılmış, kitap kapağı tasarımı hakkında örnekler

sunularak teorik eğitim verilmiştir. Teorik eğitimin ardından çalışma grupları oluşturularak tasarımlar yapılmıştır. İklim değişikliği farkındalığı oluşturma konusu etrafında çeşitli fikirler öne sürülmüş ve ardından üretilen fikirler tasarıma dönüştürülmüştür. Yapılan bu sanatsal etkinlikle, kırsal kesimde yaşayan çocukların gelişimine katkı sağlaması amaçlanmıştır. Ayrıca iklim değişikliği konusunda farkındalık oluşturulması ön görülmüştür.

2. GENEL BİLGİLER

"İklimci Kahramanı Çiziyorum" projesi; tasarım konusunda daha ziyade eğitim almış profesyonel bireylerin uğraşı alanıdır. Belli bir birikim ve deneyim gerektirir. Teorik bilgi ile desteklenen tasarım fikri hayal gücü ve deneyimlerden oluşur. Temel tasarım ilklerinin bilinmesi soyut kavramların görsel tasarıma dönüştürülmesi zaman alan bir uğraştır. Estetik normlar, üst kültürel yapılarda yani sanatsal üretimlerde önemli yer tutar. Bu bağlamda kitap kapağı tasarım açısında önemli yer tutar. Tipografi renk slogan gibi unsurlar içeriği yansıtmadaki temel öğelerdir. Bu bağlamda çocuklara iklim değişikliği farkındalığı oluşturmak açısından yararlanılacak yöntem olarak belirlenmiştir. Amaçla ilintili olarak çocuklara bu konuda bir ortam sağlayacak becerilerini yansıtmaya imkânı sunulacaktır. Kitabın dünyasına girdiğimiz ilk yer kapak olduğu için çok önemli olan kitap kapağı tasarımı birçok araştırmaya konu olmuştur. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır; Soğukkuyu (2015) yapmış olduğu çalışmada kitap kapak tasarımlarının biçim ve içerik yönünden incelemesini yapmış olup, kapak tasarımında yer alan kadın portrelerini göstergebilimsel açıdan analiz etmiştir.

Kaplan (2017) yapmış olduğu çalışmada bir ikna yöntemi olan propagandanın tarihi gelişimi, temel propaganda teknikleri ve bunların kitap kapağı tasarımlarındaki kullanımlarına yer vermiştir. Ayrıca bu tasarımların kitap seçimleri üzerindeki etkisi hakkında bilgi vermektedir. Erbaş (2013) yapmış olduğu bir çalışmada kitabı oluşturan yazar ve yayınevinin başarı elde etme noktasında içeriğini yansıtabilen, mesajı hedef kitleye ulaştırabilen, satışları arttırabilen bir kapak tasarımı için ön görülen grafik tasarım unsurlarından rengi ele almıştır. Renk seçimleri konusunda nelerin dikkate alınması gerektiği hakkında bilgiler vermektedir.

ATAÜRK
ÜNİVERSİTESİ

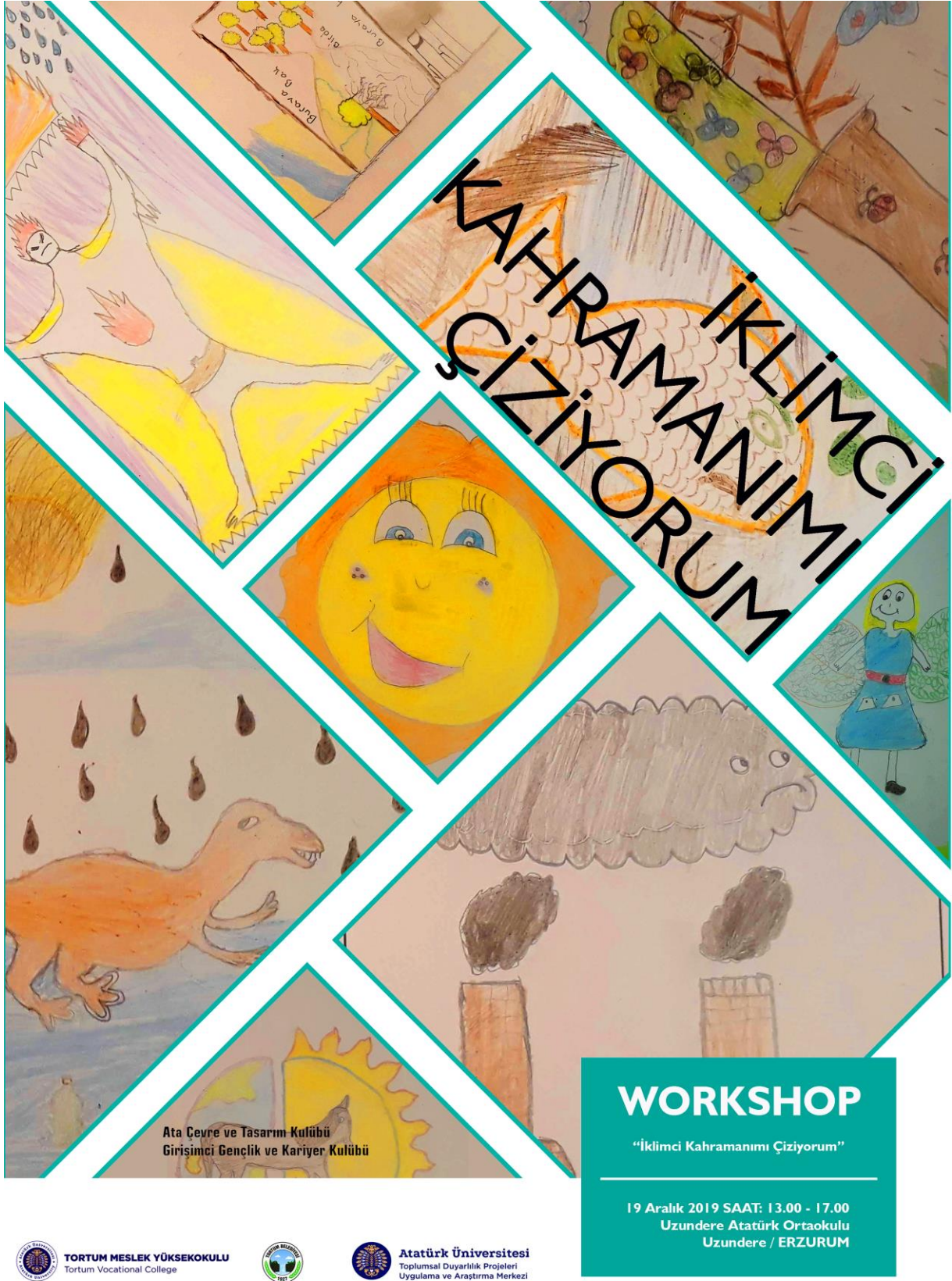
3. MATERYAL ve YÖNTEM

Proje kapsamında iklim değişikliği doneleri olan fosil yakıtlar ve zararları, karbon ayak izi hakkında farkındalık ve kitap kapağının önemi hakkında bilincinin oluşturulmasına yönelik "İklimci Kahramanımlı Çiziyorum" başlıklı eğitim ve tasarım üniversite öğrencileri tarafından yapılmıştır. Etkinlik sonunda iklim değişikliği ve kitap kapağı tasarımı konusunda anlatılanlar doğrultusunda çocuklar ile kısa bir soru – cevap söyleşisi yapılmıştır. Böylelikle çocukların konuyla ilgili edindikleri bilgi, izlenim ve farkındalık ölçümleri yapılmıştır.

ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ

4. BULGULAR

Şekil 1. "İklİmci Kahramanımı Tasarlıyorum" proje afişi

Şekil 2. İklim Değişikliği hakkında teorik eğitim

Şekil 3. İklim Değişikliği hakkında teorik eğitim

Şekil 4. Kitap kapağı tasarımı hakkında teorik eğitim

Şekil 5. Kitap kapağı tasarımı hakkında verilen teorik eğitim

Şekil 6. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği

Şekil 7. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği

Şekil 8. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği

Şekil 9. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği

Şekil 10. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği

Şekil 11. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği

Şekil 12. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği

Şekil 13. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği

Şekil 14. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği

Şekil 15. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği

Şekil 16. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği

Şekil 17. İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği

Şekil 18. Uzundere İklimci Kahramanımı Çiziyorum Etkinliği

Şekil 19. Atatürk Ortaokulu kütüphanesine kitap hediyesi

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Atatürk Üniversitesi Tortum Meslek Yüksekokulu tarafından Atatürk Üniversitesi BAP desteği ile "İklimci Kahramanı Çiziyorum" başlıklı gerçekleştirilmiştir. Projenin amaçları doğrultusunda gerçekleştirilen teorik eğitim sonrasında öğrencilerin iklim değişikliği hakkında bilinç düzeyleri arttırılmış ve uygulama etkinliği vasıtasıyla somut bir çıktının kendileri tarafından elde edilmesi ile konuyu sahiplenmeleri sağlanmıştır. Çocukların teorik ve uygulamalı eğitimler esnasında oldukça istekli oldukları ve eğlendikleri gözlenmiştir. Üniversite öğrencilerinin gönüllü olarak katıldığı bu etkinlik ile gönüllülük bilincinin gençler arasında yerleşmesi sağlanmıştır. Sonuçta planlanan bu tematik eğitim ile öğrencinin istekli bir biçimde konuya müdahil olması sağlanmış ve konuyu içselleştirmelerine katkı yapılmıştır.

ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ

6. KAYNAKLAR

Soğukkuyu, B. (2015). Kitap kapağı tasarımında kadın portresinin kullanımı. Uşak Üniversitesi sosyal bilimler dergisi, cilt 8, sayı 1.

Kaplan, Y. K. (2017). Kitap kapağı tasarımlarında kullanılan propaganda teknikleri. Uluslararası Türkçe Edebiyat kültür eğitim dergisi (TEKE) 6 (3).

Erbaş, Z. (2013). Ülkemizde çok satan kitapların kapak tasarımlarında kullanılan renklerin grafik tasarım açısından analizi. İstanbul Arel Üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü.

ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ